

In die lig van vuur.

Pieter Stoffberg. Kaapstad: Tafelberg.
320 pp. ISBN 0-62404-263-4.

In die lig van vuur is Pieter Stoffberg se eerste roman. Hy het in 1991 die Eugène Marais-prys ontvang vir die kortverhaalbundel *Die hart van 'n hond* en in 1997 het nog 'n kortverhaalbundel *Kruispunt* verskyn.

Die roman, *In die lig van vuur*, is 'n breedopgesette werk met 'n sterk verhaallyn. Die verhaal speel af in die Oekraïne en sentreer rondom die veranderinge in die godsdienwetgewing in die land. Voorin die roman word 'n vrye weergawe van die teks van 1 Korinthiërs 3:13 gegee: "Elkeen se werk sal aan die lig kom, want dit word met vuur getoets." Daarna volg inligting oor die veranderinge in die godsdienwetgewing wat, na die ontbinding van die Unie van Sosiaalistiese Sowjet-republieke, eers groter vryheid gegee het, maar wat vanaf 1997 weer strenger geword het in verskillende voormalige oosbloklande. Dit is dus van die begin af duidelik dat godsdien en godsdienkonflik in die roman 'n rol speel.

Die twee belangrikste karakters in die roman is 'n beeldskone meisie, Olja, wat 'n oorlewende van die kernontploffing by Tjernobil is en die jong belowende biskop van die Oosters-Ordotokse Kerk, Igor Ponomarenko. Olja het 'n klaaglike jong lewe agter haar en moes veral na haar ma se dood op 'n duur manier betaal om te oorlewe, terwyl Igor 'n sleutelrol speel in die onderhandelinge tussen die kerk en die staat oor die godsdienwetgewing. Die roman begin met 'n toneel waar Olja selfvernietigend in die Dnjeprrivier inloop. Igor is toevallig langs die rivier en wat hy onuitwisbaar van die insident met hom saamneem, is haar skoonheid en die smartlike uitdrukking op haar gesig.

Die roman werk met dramatiese gegewens: die verbode en later byna obses-

sionele liefde van 'n biskop vir 'n meisie, die afhanklikheid en reddeloosheid van 'n meisie sonder heenkome se lewe en die verskillende godsdienfaksies wat veg om oorlewing en om 'n toekoms. Voeg hierby die ontdekking van 'n waardevolle ou manuskrip in 'n klooster, 'n skokkende belydenis van 'n kerkleier wat as askeet in afsondering gesterf het, onderhandelinge met die Mafia om die manuskrip teen die beste prys verkoop te kry, die verraad van 'n biegvader en geestelike leier en die feit dat die jong meisie as 'n soort Esther-figuur gebruik word om vir die Evangeliese goddiensgroepe toegang te kry tot die biskop.

Nou het ek tot hier hoofsaaklik oor die verhaalverloop geskryf en dit is ook die sterk eienskap van die roman. Daar word 'n boeiende verhaal vertel, 'n verbeeldingryke en tog waarskynlike verhaal wat getuig van goeie navorsing en insig in die wêreld waaroor dit gaan. Daar is spanning en avontuur en onverwagte wendinge, 'n roman wat soos voor die tyd van die modernisme gevul is met gebeurtenisse en handeling. Daar is nie fout mee nie – 'n goeie storie moet vertel word. Meer nog, ek het dit geniet en verfrissend gevind om my te verdiep in die geskiedenis en lewens van die mense van 'n ander land, mense wat ook groot en eiesoortige probleme het. Die vraag het by my opgekom of ons nie verlief geraak het op ons eie probleme nie, en wel tot so 'n mate dat ons aktualiteit en relevansie vir ons eie problematiek verwag en soek in elke nuwe boek en vergeet dat die wêreld groter is en oral met ernstige probleme te make het. Veral ook dat alle probleme die lewens van gewone mense beïnvloed en bepaal op maniere wat hulle self nie verwag nie en ook nie weet hoe om te hanteer nie.

Tematies word groot vraagstukke hanteer – godsdiensvryheid en die potensiële verlies daarvan, die eise en etiek van 'n selibate lewe en die bevraagtekening van eeue-

oue godsdienstige aannames. Die struktuur van die roman speel in op die Bybelboek Ester en is ingedeel in drie afdelings, getitel "Haman", "Mordegai" en "Ester". Die manuskrip wat ontdek word, is ook 'n manuskrip van die boek Ester.

Daar word dus 'n ryk en geskakeerde hoeveelheid inligting hanteer en in 'n spannende verhaal saamgevoeg. Tog wil die boek vir my nie werklik meer word as die verhaal as sodanig nie. Die filosofiese onderbou ten spyt en ook die pogings tot bindende motiewe (bv. die kraaie en die inspeel op die Bybelse geskiedenis) kompenseer myns insiens nie voldoende daarvoor dat die karakters nie werklik tot lewe kom nie en dat die verhaal die leser nie werklik tot ontroering beweeg nie. Die vraagstukke wat na vore kom, is boeiend en die roman roep allerlei assosiasies met ander verhale op, maar daar is iets byna klinies in die verhaaltrant. Miskien wou die skrywer doelbewus afstandelik bly sodat die verhaal self kan praat. Maar miskien was die aandrang van die groot hoeveelheid verhalende inligting en die fokus op die godsdienstige problematiek so groot dat daar nie regtig in die karakters as mense ingegroei is nie, dat die skrywer nie die ontroering toegelaat het om hom mee te voer nie. Daar bly 'n indruk van 'n soort bedagtheid en berekende manipulasie van verhaalstof by hierdie leser agter (die groot aantal bedankings aan kontrolerende medewerkers help ook nie om die meer wetenskaplike aard van die boek te versag nie).

Wat nie beteken dat die roman nie 'n genotvolle leeservaring is nie. Aangesien dit die eerste deel van 'n tweeluik is, moet 'n mens miskien in elk geval eers die tweede deel ook lees voordat 'n finale waarde-oordeel uitgespreek word.

Heilna du Plooy

Noordwes Universiteit, Potchefstroom